

„Aud cum cântă-n mine crizantema...”

Unică în felul ei, poezia Renatei Verejanu se înscrie în mod firesc în contextul literar al timpului și se manifestă prin tendința nemijlocită de a dezvăluie o complexitate de stări, sentimente, neliniști interioare, care aprofundează un univers existențial specific, îndeamnă de a contempla toate labirinturile firii umane. În primul rând vom semnala în versurile sale, o viziune specifică asupra realității, autoarea cultivă o poezie bărbătească, lipsită de podoabe artificiale, dar ancorată temeinic în realitatea cotidiană, unde își profilează „propria icoană”, așa cum vedem în versurile ce urmează: Îmi duc trecutul în spate, și viitorul duc, / C-o mare adâncime pe alfa o astup. / Din ceruri personale spre bezne-adânci, buluc / Spre propria icoană chipul eu mi-l urc. (*Propria icoană*)

Trecutul și viitorul dus în spate de către eroul liric este o metaforă cu semnificații individualizatoare, iar prin aceasta autoarea își asumă responsabilitatea față de propria personalitate artistică, relevă legătura cu baștina și înaintașii, cu oamenii meleagului său cu cei dragi, pe care i-a avut în preajmă și se perindă printre amintiri. De aici survine intenția de a face o panoramă în timp pentru a-și profila propriul portret artistic și a aduce ofranda omeniei, vieții, iubirii, bunătății sufletești. Încântarea în fața lumii survine din propria intuiție lirică, din dorința firească de a promova valorile general-umane, de a demonstra prin exemplul personal poziția înteleaptă a poporului față de esențele primordiale ale vieții, față de muncă, natură, trecerea ireversibilă a timpului. Dialogul cu lumea porneste de cele mai multe ori de la invocarea vărei părintești, ca treptat să se condenseze într-un sentiment total de admirăție față de resorturile existențiale ale universului. Prin transfigurarea unor imagini artistice din ambiția țărănească are loc reintegrarea în tiparele vieții rustice, cu scopul de a transmite un mesaj de trăiri omenesti, care alternează în planuri spiri-

tuale afective. Soarele nostru patrat / Împărtit la-ntregul sat: / Si la mici, si la bătrâni, / Si la păsări, si la câini... / A intrat în aluat, / Iar noi pâinea am mâncat. (*Soarele patrat*)

Cântecele de acasă vibreză într-o manieră baladescă, ca să exprime un sentiment de jubilație, dar și de grave contradicții interioare, de întrebări, răspunsuri, meditații existențiale.

Auziți cum plouă în mine?
Pâræle înfruntă sâangele
Și dau năvală în oglinda invidiei.
(*Plouă în mine*)

În versul R. Verejanu „plouă” peste amintiri și sentimente, „plouă dens” în cele „patru anotimpuri glas în glas se lovesc”, ca în cele din urmă să se ajugă la o întrebare hamletiană:

„De unde în ploaie atâtă furie?
Plouă fiecare moleculă, fiecare atom –

E ură sau bucuria mea de om?...”
(*Plouă în mine*)

Ploaia copleșește prin durata de intensitate, se are în vedere „o curgere” interminabilă, fără început și fără sfârșit a sentimentelor, aspirațiilor umane într-un decor de solitudine nostalnică, unde eroul liric încearcă să-și exteriorizeze ca într-un „balansuar” niște stări sufletești contradictorii prin esență, dar marcate de o irezibilă sete de viață. Autoarea condensează clipa trăită prin partea de cântec și partea de durere pentru a indica o fenomenologie a spiritului cu o vastă sferă de cuprindere a identităților existențiale:

Cu-al meu strop de fericire și cu stropul meu de chin,

Port în glas și viscol, port și cer senin.

Port în ochi și cântec, și suspin mai port –

Eu cu stropul meu de viață și cu stropul meu de mort.

(*Balansuar*)

Este vorba de sinuozitățile sufletului omenesc urmărit de marile ridicări și prăbușiri ale condiției umane, ceea ce ne determină să aprofundăm ideea de descătușare lăuntrică, dar și de un optimism ferm, „acuma sunt protest, bucurie, durere strânse la un loc”. Este conturată o idee de întregire estetică prin prisma unor categorii simbolice deposestate de alura lor sacră, dar alimentate de o irezistibilă sete de viață, de primenire lăuntrică. Așa dar, specificul poeziei R. Verejanu constă în identificarea structurii sale sufletești cu aspectele contradictorii ale vieții, ea are capacitatea de a dezvăluie toate fenomenele din realitatea descrisă într-un ansamblu integrul, pentru a le percepă în unitatea și contradicția ei dialectică. Între conexiunile și relațiile stabilite în sfera cunoașterii artistice este prefigurată o stare poetică arbitrară, schimbând înțelesurile inițiale și înlocuind nuanțele printr-o viziune poetică demnă de o sobrietate interioară deosebită, „aud cum cântă-n mine crizantema...”

Cântecul „crizantemei” transpare drept parte integrantă a ființei sale poetice, aprofundează o sintetizare sincretică de viziuni, unde în plan simbolico-metafic are loc suprapunerea lor dialectică. Este exprimat un bilanț artistic și emoțional, după care survine resemnarea pecetluită în curgerea ireversibilă a timpului, în tacerea solitară din „dimineața de după moarte”. Fidelă crezului său scriitoresc, R. Verejanu rămâne și în continuare în preajma „crizantemei” ce-o leagă de anturajul său existențial pentru a se detașa de convențiile timpului și a ajunge la o nouă dimensiune sufletescă, acolo unde viața și moartea, dragostea și suferința, amurgul și lumina se condiționează reciproc.